

396

ԴԱՍԱՏԵՏՐ ԿՐՕՆԻ

Ա. ՏԱՐԻ

„Եւ ուսուցիչ որդւոց ձերոց
խօսել զսոսա ի նստել ի տան.
Եւ ի գնալ ի ճանապարհի եւ
ի ննջել եւ ի շառնել“:

Վ. Մովս. թ. 19.

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԺՐՁԳՐԻ ՀՈԳԵՌՈՐ ԻՍԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԿՐՐՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Printed in Turkey

Կ ա զ մ ե ց

Ս Ա Հ Ա Կ Ք Ա Հ Ս Ա Հ Ա Կ Ե Ա Ն Յ

(Մխարան Մողեւոյ Ս. Գեորգ եկեղեցւոյ)

արմար է կրօնուսույցներին ձեռքի տակ ունենալ իմ
«Մասաղիք կրօնի» հատոր II, մասն ա. եւ ք.

ТИФЛИСЬ

Типография И. А. Мартиросянца, Орбелиан, ул. д. № 1-2.

1893

2(075)
U-15

2(075)
4-15

5
MK

ԴԱՍԱՏԵՏՐ ԿՐՕՆԻ

Ա. Տ Ա Ր Ի

Printed in Turkey

„Եւ ուսուսջիք որդւոց ձերոց
խօսել զոտաւ ի նստել ի տան.
եւ ի գնալ ի ճանապարհի եւ
ի ննջել եւ ի չառնել“:

V. Մ. Վ. թ. 19.

ՀԱՄԱԶԱՅՆ ԺՐԵԳՐԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ԻԹՅԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ ա զ մ ե ց

Ս Ա Հ Ա Կ Ք Ա Հ . Ս Ա Հ Ա Կ Ե Ա Ն Յ

(Միաբան Մողնուց Ս. Գեորգ եկեղեցւոյ)

Յարմար է կրօնաւոյններին ձեռքի տակ ունենալ իմ
«Գասազիրը կրօնի» հատոր II. մասն ա. եւ բ.

Թ Ի Փ Լ Ի Ս

ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՅԻ

1893

2070

21

107849 - 42

Дозволено цензурою Гифписъ 2-го Августа 1893 г.

109
39

Հ Ի Ո Մ Յ Ն Ա Ի

ՏԵՂԱԿԱԼԻ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԲԱՐՁՐ ՍՐԲԱԶԱՆ Ե Ր Ե Մ Ի Ա ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

109
39

109
39

Յ Ա Ն Կ

§.	Երես.
1. Աստուած կանչում է Աբրահամին	5.
2. Աստուած չիշում է իւր խոստումը	6.
3. Աւետումն Քրիստոսի	7.
4. Քրիստոսի Ծնունդը	8.
5. Տասն և երկու տարեկան Յիսուսը դը- նում է տաճար	11.
6. Յիսուսի մկրտութիւնը	13.
7. Մարիամ և Մարթա	15.
8. Յուդա	17.
9. Ոտնալուաց	18.
10. Խորհրդաւոր ընթրիք	20.
11. Յիսուս Գեթսեմանի պարտիզում	23.
12. Յիսուսի մատնութիւնը	24.
13. Յիսուս քահանայապետի առաջ	24.
14. Յուդայի մահը	25.
15. Յիսուս Պիղատոսի առաջ	26.
16. Յիսուսի խաչելութիւնը	28.
17. Թաղումն	32.
18. Յիսուսի չարութիւնը	33.

§ 1.

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԱՆՉՈՒՄ Է ԱՅՐԱՀԱՄԻՆ

Խառան քաղաքում մի մարդ էր ապրում՝ անունն Աբրահամ: Նրա հայրը և բոլոր խառանցիները կուռք էին պաշտում, իսկ ինքը ճշմարիտ Աստուծուն: Մի անգամ Աստուած ասաց Աբրահամին. «Թող քո հայրենիքը, բարեկամները, հօրդ տունը և գնա՛ այն երկիրը, որ ես քեզ ցոյց կտամ. ես քեզ կօրհնեմ. քո որդիկներեց մինը դուրս կգայ և կօրհնէ երկրիս վրայի բոլոր ազգերին»:

Աբրահամը հեռանում է Խառանից: Այս բանից չետոյ Աբրահամն իսկոյն դուրս եկաւ Խառանից. հետն առաւ իւր կին Սառային, եղբորորդի Ղովտին, ծառաներին, իւր հարըստութիւնը և գնաց Քանանացոց աշխարհը, որն Աստուած խոստացել էր նրան:

Երբ Աբրահամը Քանան հասաւ, Աստուած նորից երևեցաւ նրան և ասաց... «Այ, սա է

այն երկիրը, որ ես քեզ խոստացայ. այս երկիրը տալիս եմ քեզ և քո որդւոց»:

Աբրահամն այնտեղ մի սեղան շինեց, դոհ բերաւ Աստուծու համար և շնորհակալութիւն արաւ:

§ 2.

ԱՍՏՈՒԱԾ ՅԻՉՈՒՄ Ի ԻՐ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

Աստուած Աբրահամին խոստացել էր, որ նրա որդկերանցից մինը դուրս կգայ և կօրհնէ երկրիս վրայի բոլոր ազգերին:

Այդ օրից անցել էր երկու հազար տարի: Աշխարհիս բոլոր մարդիկը վառացել էին այնպէս, ինչպէս մի ժամանակ Խառանի բնակիչներն էին:

Աստուած մարդկանցը շատ էր սիրում. քանի քանի անգամ մարդարէներ ուղարկեց, որ խրատեն, բայց մարդիկը չլսեցին նրանց: Աստուած լիշեց իւր խոստումը և ուղարկեց իւր միակ որդի Յիսուս Քրիստոսին, որովհետև նա միայն կարող էր չար մարդկանց բարի դարձնել:

Լսեցէք, հիմա ես պիտի պատմեմ, թէ Աստուած ինչպէս ուղարկեց իւր որդուն:

§ 3.

ԱԻԵՏՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Աբրահամի բնակած երկրում, մի քաղաք կար՝ անունը Նազարէթ: Այնտեղ կենում էր մի կոյս աղջիկ, որի անունը Մարիամ էր: Նա շատ բարի էր և ամեն ժամանակ Աստուծուն աղօթում էր: Դրա համար էլ Աստուած նրան ընտրեց, որ Յիսուս Քրիստոսի մայրը լինի:

Մի անգամ երբ Մարիամն աղօթում էր, Գաբրիէլ հրեշտակը երևաց նրան և ասաց. «Ուրախացիր, Մարիամ, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը հրեշտակին տեսաւ, վախեցաւ ու մտածում էր իւր մտքում, թէ ինչու համար է հրեշտակն իրա մօտ գալիս և ողջունում: Հրեշտակն ասաց. «Մի վախիր, Մարիամ, Աստուած քեզ շատ է սիրում, դու մի որդի կունենաս և նրա անունը Յիսուս կդնես. նա Աստուծու որդի կկոչուի և բոլոր մարդկանց փրկիչը կլինի»:

Մարիամը չհակառակեց: Նա խոնարհ կերպով պատասխանեց և ասաց. «Ես Աստուծու աղախինն եմ, ինչպէս նրա կամքն է, թող այնպէս էլ կատարուի»: Այս պատասխանից յետոյ հրեշտակը հեռացաւ Մարիամից:

Գաբրիէլ Հրեշտակի Մարիամ կուսին ա-
ւետիք տալը՝ տօնում ենք ապրիլ ամսի եօթին:
Սյգ տօնի անունն է Աւետումն:

§ 4.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՈՂՆԵՐ

Հին ժամանակ, երբ թագաւորներն ու-
զում էին իմանալ, թէ իրանց երկրի մէջ քանի
մարդ կայ, Հրամայում էին որ ամեն մարդ գնաց
իւր հայրենի քաղաքը և ապա սկսում էին հա-
մարել: Այսպիսի մի Հրաման էլ գուրս եկաւ
թագաւորից՝ հէնց այն ժամանակներում, երբ
Յիսուս Քրիստոսը պիտի ծնէր:

Յիսուսի ծնողները՝ Յովսէփն ու Մարիամը
կենում էին Նազարէթ քաղաքում: Բայց որով-
հետև Յովսէփը Բեթղեհէմցի էր, այդ պատճա-
ռով վերկացաւ և շտապով եկաւ իւր հայրենի
քաղաքը: Յովսէփն աղքատ էր. քաղաքի մէջ
չկարողացաւ տուն վարձել, չգրա համար էլ
վերեկաւ քաղաքից դուրս մի այրի մէջ, ուր
հովիւները վատ եղանակին իրանց ոչխարներն
էին բերում:

Սյգ գիշեր Յիսուսը ծնաւ: Ծնողները խան-
ձարուրի մէջ փաթաթեցին և մարի մէջ դրին:

Բեթղեհէմը մեր երկրի նման ցուրտ չէ,
այնտեղ տաք է— ձմեռը դրսում կարելի է քնել:
Այն երկրի հովիւները ամառ ձմեռ իրանց ոչ-
խարները դուրսն են պահում, միայն անձրևային
եղանակին այրն են բերում:

Երբ Յիսուս ծնաւ, ոչ ոք չգիտէր, հովիւ-
ները դաշտումն էին և իրանց ոչխարներն էին
արածացնում: Այդ ժամանակ օդի մէջ Հրեշտակ
երևաց: Այս բանից հովիւները վախեցան: Հրեշ-
տակն ասաց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բո-
լոր մարդկանց մեծ ուրախութիւն եմ յայտ-
նում— ձեզ համար Բեթղեհէմում փրկիչ է ծը-
նել: Նա այրումն է. խանձարուրով պատած է
և մարի մէջ դրած»: Այս խօսքերից յետոյ՝ յան-
կարժ մի խումբ Հրեշտակներ երևացին, որոնք
երգում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս
Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն, ՚ի մարդիկ
հաճութիւն».— փառք Աստուծուն երկնքումը,
այսուհետև երկրի վրայ խաղաղութիւն և
մարդկանց մէջ ուրախութիւն կլինի:

Այնուհետև Հրեշտակները հեռացան: Հո-
վիւներն ասացին մէկ մէկու. «Գնանք Բեթղեհէմ
և տեսնենք այս ինչ բան է, որ Աստուած ցոյց
տուաւ մեզ»: Նրանք շտապով եկան և գտան
Մարիամին, Յովսէփին և մանկանը խանձա-
րուրով փաթաթած ու մարի մէջ դրած: Երբ

տեսան, փառք տուին Սստուծուն և ամեն պատահողի պատմում էին և ասում, որ մեզ համար փրկիչ է ծնել:

Յիսուսի ծնունդը կատարում ենք յունուաբի վեցին:

Տ Ա Ղ Ծ Ն Ն Դ Ե Ա Ն:

Այսօր տօն է ծննդեան, աւետիս,
Տեսան մերոյ եւ յայտնութեան, աւետիս:

Այսօր մեր Տիրոջ ծննդեան տօնն է, աւետիս,
Այսօր մեր Տիրոջ յայտնութեան տօնն է, աւետիս:

Այսօր սուրբ կոյսն անապական, աւետիս:
Ծնաւ, երևոյ զանմահ արքայն, աւետիս:

Այսօր մաքուր սուրբ կոյսը ծնաւ, աւետիս,
Եւ բերաւ անմահ թագաւորին, աւետիս:

Այսօր հրեշտակք յերկնից իջան, աւետիս:
Ընդ մեզ օրհնեն զանմահ արքայն, աւետիս:

Այսօր հրեշտակները երկնքից իջան, աւետիս,
Մեզ հետ օրհնում են անմահ թագաւորին, աւետիս:

Չ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Ծ Ն Ն Դ Ե Ա Ն

Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի,
Որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ,
Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս
Տան աւետիս աշխարհի:

Մեծ և գարմանալի խորհուրդ է, որ այսօր յայտնուեց— հովիւները հրեշտակների հետ երգում են և աշխարհին աւետիք տալիս:

Ծնաւ նոր արքայ
Դի Բեթղեմէմ քաղաքի,
Որոհք մարդկան օրհնեցէք,
Զի վասն մեր մարմնացաւ:

Նոր թագաւոր ծնաւ Բեթղեմէմ քաղաքում,
մարդկանց որդիք. օրհնեցէք, որովհետեւ նա մեզ համար ծնաւ:

Ամբաւելին երկնի եւ երկրի
Դի խանձարուրս պատեցաւ,
Ոչ մեկնելով ՚ի Հօրէ
Դի սուրբ այրին ըսգմեցաւ:

Նա, որի համար երկինքն ու երկիրը բաւական չեն, բարուրի մէջ փաթաթուեց. Հօրիցն անբաժան մնալով սուրբ այրի մէջ բազմեց:

§ 5.

ՏԱՄԱՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒԹՅ ԳՆՈՒՄ Է ՏԱՃԱՐ

Հրէաները մեզ նման ամեն քաղաքում կամ գիւղում եկեղեցիներ չունէին, ամբողջ երկրի մէջ մի հատ տաճար կար, այն էլ Երուսաղէմ քաղաքումն էր: Դրա համար ամեն տարի անթիւ

ուխտաւորներ էին գալիս, մանաւանդ Զատիկ տօնին: Ուխտաւորներն այնքան շատ էին լինում, որ քաղաքի մէջն այլ ևս տեղ չէր լինում, քաղաքից դուրս՝ լեռների վրայ վրաններ էին խփում: Տօնը եօթն օր էր տևում:

Յիսուսի ծնողներն էլ Զատիկ տօնին ամեն տարի ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուս տասներկու տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները տարան: Այս առաջին անգամն էր, որ Յիսուս գնում էր Աստուծու տունն աղօթելու:

Տաճարից վերադառնալը: Տօնի օրերն անցան: Ծնողները կամենում էին Նազարէթ դառնալ, բայց յանկարծ տեսան, որ Յիսուս մանուկն այլ ևս չկայ: Քաղաքի մէջ երկար փնտուեցին, բայց իզուր: Կարծում էին թէ ծանօթների հետ Նազարէթ դարձած կլինի, զրա համար մի օրուայ ճանապարհ եկան. գտան իրանց ծանօթներին. հարց ու փորձ արին, տեսան որ չկայ: Նորից յետ դարձան Երուսաղէմ: Մի օր էլ այստեղ փնտուեցին և հաղիւ երրորդ օրը տաճարում գտան:

Յիսուսն այստեղ վիճաբանում էր վարդապետների հետ—նրանց հարցեր էր տալիս և պատասխանում առաջարկած հարցերին: Ամեն-

քըն էլ զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ:

Ծնողներն այս օր տեսան, շատ ուրախացան: Մայրն ասաց: «Որդեակ, այդ ինչ բերիք մեր գլխին. հայրդ և ես այս երեք օր է քեզ ենք փնտուում»: Յիսուս պատասխանեց. «Միթէ չզիտէիք, որ ես իմ հօր տանը կլինեմ»: Սրանից յետոյ Յիսուս ծնողների հետ Նազարէթ դարձաւ, հնազանդ էր և լսում էր նրանց խօսքը:

Փոքրիկ մանուկներ, դուք էլ Յիսուսի նման պիտի սիրէք Աստուծու տունը և հնազանդ լինէք ձեր ծնողներին:

§ 6.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Մ Կ Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Յիսուս գալիս է Յովհաննիսի մօտ: Յորդանան գետի ափերում մի իմաստուն մարդ էր բնակում՝ Յովհաննէս անունով: Մարդիկ ամեն կողմից սրա մօտ էին գալիս, խորհուրդ էին հարցնում և խոստովանում էին իրանց սխալները: Ով իւր սխալները խոստովանում և խոստանում էր այլ ևս չկրկնել, Յովհաննէսը

նրան լողացնում՝ մկրտում էր Յորդանանի մէջ: Սրանով Յովհաննէսն ուզում էր ասել, ինչպէս որ ես մարմինը մաքրեցի, այնպէս էլ դուք ձեր սրտերը պիտի մաքրէք:

Յիսուս ևս եկաւ Յովհաննիսի մօտ մկրտուելու: Գեռ չէր մօտեցել Յիսուս, Յովհաննէսը հեռուից ճանաչեց նրան և բարձր ձայնով ասաց իւր մօտ կանգնողներին. «Ահա գալիս է Աստուծու գառը, սա պէտք է մարդոց ազատէ իրանց մեղքերից»:

Յիսուս մօտեցաւ Յովհաննիսին և յայտնեց, որ կամենում է նրանից մկրտուել: Յովհաննէսը մերժեց և ասաց. «Ես պէտք է քեզանից մկրտուեմ, դ՞ու ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուս պատասխանեց. «Մկրտի՛ր ինձ, որովհետեւ դու տարիքով ինձնից մեծ ես»: Սրանից յետոյ Յովհաննէսը չհակառակեց և մկրտեց Յիսուսին Յորդանան գետի մէջ:

Հրաշք: Երբ Յիսուս մկրտուեց և ջրից դուրս եկաւ, երկինքը բացուեց. սուրբ Հոգին աղանու կերպարանքով իջաւ Յիսուսի վրայ. երկինքը բացուեցաւ և ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի որդին, որին ես հաւանեցի, զբան լսեցէք»: Զատ քիչ մարդիկ գիտէին, որ Յիսուս Աստուծու որդին էր, բայց այժմ

պարզ կերպով տեսան և հաւատացին, որ Քրիստոս Աստուծու որդին է: Դրա համար էլ մկրտութեան օրը՝ մարդիկ իրար շնորհաւորում են և ասում. «Չնորհաւոր յայտնութիւն»:

Յիսուսի մկրտութեան տօնն ամենայն տարի կատարում ենք յունվարի վեցին:

§ 7.

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՄԱՐԹԱ

Յիսուս բժշկում է: Յիսուս իւր մկրտութիւնից յետոյ սկսեց շրջել երկրի մէջ և ամեն տեղ քարոզում էր և բժշկում—կուրերին աչք էր տալիս. կաղերին՝ ոտք. խուլերին՝ լսողութիւն և մեռելներին՝ յարութիւն: Ով տխուր էր, մխիթարում էր. հարուստներին ասում էր, որ իրանց ունեցածից աղքատներին էլ բաժին հանեն: Վատ մարդկանց խրատում էր, որ լաւանան, ապա թէ ոչ Աստուած կպատժէ: Այսպէս Յիսուս օր ու գիշեր հանգիստ չունէր, շրջում էր ամեն տեղ և քարոզում էր մարդկանց, որ վատ բաներից հեռանան և լաւ բաներ անեն: Ինչոր խօսքով քարոզում էր, նոյնը գործով ցոյց էր տալիս:

Այսպէս՝ մի անգամ Յիսուս քարոզելով եկաւ իւր ծանօթ Ղազարոսի մօտ, որ կենում էր Բեթանիա գիւղում՝ Երուսաղէմին մօտիկ: Այս Ղազարոսը երկու քուր ունէր, մինի անունն էր Մարիամ, իսկ միւսինը՝ Մարթա: Երկու քուրերն էլ Յիսուսին շատ էին յարգում: Երբ իմացան, որ Յիսուս հիւր է եկել, էլ չզիտէին, թէ ինչպէս պատիւ տան նրան: Մարիամը նստեց Յիսուսի մօտ և ուշադրութեամբ լսում էր նրա քարոզները: Յիսուսի խօսքերն այն աստիճան դուր եկաւ Մարիամին, որ նա ամենայն ինչ մոռացաւ: Իսկ մարթան մեծ պատրաստութեան մէջ էր—աշխատում էր, որքան կարելի է, լաւ կերակուրներ պատրաստել Յիսուսի համար:

Մարթան երբ տեսաւ, որ Մարիամը չի գալիս իրան օգնելու, դարձաւ Յիսուսին և բարեկամաբար ասաց. «Տէր, չե՞ս տեսնում, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել, ասա՛, որ գալ և ինձ օգնէ»: Յիսուս պատասխանեց. «Մարթա՛, Մարթա՛, դու շատ բաներով ես զբաղում, քիչն էլ բաւական է: Գու՛ կարող ես քօ քուր Մարիամից օրինակ վերցնել, նա աւելի լաւ ձևով է պատուում ինձ, նա լսում է իմ քարոզները—ով ինձ ուզում է յարգել, թող իմ խօսքերը լսէ:

Սրանով Յիսուս ուզում է ասել, որ Մա-

րիամի չափ լսենք, իսկ Մարթայի նման աշխատասէր լինենք:

§ 8.

Յ Ո Ւ Դ Ա

Յիսուս ունէր 12 աշակերտներ. նրանք կոչւում են առաքեալներ: Աշակերտներէց մինը, որի անունը Յուդա էր, լաւ մարդ չէր, փող շատ էր սիրում: Մի անգամ սա ծածուկ գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ինձ ի՞նչ կտաք, որ Յիսուսին ձեզ մատնեմ»: Նրանք էլ երեսուն արծաթ փող խոստացան: Յուդան սրոնում էր մի յարմար օր, որ Յիսուսին մատնէ թշնամիների ձեռք:

107
39

Յիսուս զիտէր այս բանը, սակայն ոչինչ չէր ասում, աշխատում էր մի ձևով զզուշացնել աշակերտին: Բայց ի գուր:

Չատկի տօնը մօտեցել էր. Յիսուս տեսաւ, որ Յուդան պիտի մատնէ և իւր մահը մօտենում է, ուզեց մի անգամ էլ իւր բոլոր աշակերտների հետ միասին Չատկի ընթրիքն ուտել և մի անգամ էլ ցոյց տալ, թէ որքան սիրում է նրանց:

§ 9.

Ո Տ Ն Ա Լ ՈՒ Ա Յ

Աւագ Հինգշաբթի օրը Յիսուս պատուիրեց իւր աշակերտներին, որ մի վերնատան մէջ ընթրիք պատրաստեն: Երեկոյեան երբ Յիսուս սեղան նստաւ տասն երկու աշակերտների հետ, ասաց. «Սրտով ցանկացալ այս ընթրիքը ձեզ հետ ուտել՝ չարչարելուցս առաջ»: Այս ասելուց յետոյ, Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ. Հանեց վերևի շորերը. մէջքին մի ղեռջակ կապեց. ջուրն ածեց կոնքի (աւազան) մէջ և սկսաւ աշակերտների ոտները լուանալ ու այն ղեռջակովը սրբել: Ոտները լուանալուց յետոյ ընթրիքի նստաւ և տխուր ձայնով ասաց իւր աշակերտներին: «Չեզանից մինն այս գիշեր պիտի ինձ մատնէ»: Յիսուս սրանով վերջին անգամ կամենում էր իրան մատնող աշակերտին զգուշացնել, բայց ի զուր: Յուզան այնպէս էր ցոյց տալիս իրան, որպէս թէ ինքը չէ մատնողը և ոչինչ չգիտէ:

Աշակերտներն այս խօսքի վրայ տրտմեցան և միմեանց երեսին էին նայում, չգիտէին թէ ում համար է ասում: Ամեն մէկն առանձին առանձին տեղից վեր էր կենում և ասում.

«Տէր, մի՞թէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Վնայ այն մարդուն՝ որ կմատնէ ինձ, բւելի լաւ էր, որ նա իսկի ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուզան էլ ասաց. «Մի՞թէ ես եմ, վարդապետ»: Յիսուս պատասխանեց. «Գու ևս ասում»: Յետոյ աւելացրեց, «գնան, ինչ որ անելու ես, շուտով արան»: Յուզան երբ տեսաւ, որ իւր մատնութիւնը զիտէ Յիսուս, ամօթից էլ չկարողացաւ մնալ այնտեղ, վերկացաւ և գնաց Յիսուսի թշնամիների մօտ: Երեկոյ էր — մթնել էր:

Աւագ Հինգշաբթի օրը քահանան եկեղեցում կատարում է ոտնալուալի կարգը և կարագ իւր է բաժանում:

ՉՕՐԱԿՕՆ ՈՏՆԱԼՈՒԱՅԻ

Այսօր կանգնեցաւ աւագան մկրտութեան ՚ի թողութիւն մեղաց մերոց:

Մկրտութեան աւագանն այսօր հաստատուեցաւ մեր մեղքերի թողութեան համար:

Այսօր Տէրն մեր լուանայր զոյս աշակերտաց եւ պատուիրէր զայս ասելով:

Այսօր մեր Տէր Յիսուսը լուանում էր աշակերտների ոտները և պատուիրելով ասում էր.

Մի ոմն ՚ի ձէնջ, ասէ, եղբարք, մատնելոց է զիս ՚ի մահ եւ որոշի յաշակերասացո:

«Ձեզանից մէկը, եղբայրներ, ինձ մահուան պիտի մատնէ և բաժանուի (հեռանայ) աշակերտներիցդ:

Ձայն լուեալ Պետրոսի՝ ակնարկէր առ Յովհաննէս, հարցանել թէ ով իցէ:

Այս որ լսեց Պետրոսը, նայեց Յովհաննիսին՝ հարցնելու, թէ ով կարող է լինել դա:

Բանն զոր ասաց Յիսուս, տրամեցոյց զիւր զաշակերտան եւ խոռվեցան ամենքեան:

Այս խօսքը որ ասաց Յիսուս, իւր աշակերտներին տրամեցրեց և ամենքը շփոթուեցան:

§ 10.

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐՀՆԹՐԻՔ

Երբ Յուզան դուրս գնաց, Յիսուս ասաց. «Ձեզ մօտ երկար չեմ կարող մնալ, նոր խրատ եմ տալիս ձեզ — դուք իրար այնպէս պիտի սիրէք, ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի — սրանով ձեզ կձանաչեն, որ դուք իմ աշակերտներն էք»:

Յիսուս կամեցաւ իւր մահուանից յետոյ մի այնպիսի յիշատակ թողնել, որ երբ ինքն այլ ևս երկրի վրայ չի լինիլ, իրան յիշտ յի-

շեն: Ուստի ընթրիքից յետոյ առաւ բաղարջ հաց, օրհնեց. կտրեց. աշակերտներին բաժանեց և ասաց. «Առէք, կերէք այս է իմ մարմինը»: Յետոյ մաքուր զինին առաւ. զոհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմեցէք դրանից ամենքդ, սա իմ արիւնն է, որ թափուում է ձեր և շատ ուրիշների մեղքին թողութիւն տալու համար — ամեն անգամ, երբ խմէք այս բաժակից, լիշեցէք ինձ»:

Պատարագ: Մենք էլ սլոժմ ամեն տէրու-նական և տօն օրերին սուրբ պատարագ ենք մատուցանում. դնում ենք եկեղեցի. քահանային խոստովանում ենք և պատարագից յետոյ ընդունում սուրբ հաղորդը բաղարջ հացի և զինու օրինակով: Սա միևնոյնն է, ինչ որ Յիսուս վերնատանը կատարեց:

Պատարագին շատ երգեր են երգում, բայց նրանցից մի քանիսը միայն կսովորենք:

Յամենայնի օրհնեալ ես Տէր, օրհնեմք զքեզ, զովեմք զքեզ, զոհանամք զլէն, առաշեմք զքեզ, տէր Աստուած մեր:

Ամեն բանի մէջ օրհնուած ես, Տէր, օրհնում ենք քեզ (որովհետև մեզ համար շատ բա-

րութիւններ ես արել); գովում ենք քեզ (որովհետեւ դու չարչարուեցար և մեզ համար խաղաղութիւն բերիր), գոհանում ենք քեզից, աղաչում ենք քեզ, մեր տէր Աստուած:

Միայն սուրբ. միայն տէր. Յիսուս Քրիստոս. ի փառս Աստուծոյ Հօր. ամէն:

Մի միայն Սուրբը մի միայն Տէրը, Յիսուս: Քրիստոսն է՝ Հօր Աստուծու փառքովը. ամէն

Ամէն, Հայր սուրբ, Որդիդ սուրբ, Հոգիդ սուրբ: Օրհնութիւն Հօր եւ Որդոյ եւ սրբոյ Հոգոյն, այժմ՝ եւ միշտ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ամէն: Սուրբ Հայր, սուրբ Որդի, սուրբ Հոգի: Օրհնութիւնը լինի Հօրը, Որդուն և սուրբ Հոգուն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Աստուած մ'եր եւ Տէր մ'եր երեւեցաւ մ'եզ օրհնեալ, և կեալ անուամբ Տե տն:

Մեր Աստուածը, մեր Տէրը երևեցաւ մեզ՝ Տիրոջ անունով եկողն օրհնեալ լինի:

Եղիցի անուն առան օրհնեալ յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան:

Աստուծու անունն օրհնեալ լինի այժմեանից սկսած մինչև յաւիտեան,

§ 11.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Գ Ե Թ Ս Ե Մ Ա Ն Ի Պ Ա Ր Տ Ի Զ Ո Ւ Մ

Հացն օրհնելուց յետոյ Յիսուս իւր աշակերտների հետ միասին դուրս եկաւ Երուսաղէմից և բարձրացաւ Չիթենեաց լեռուր: Այստեղ Յիսուս ասաց աշակերտներին. «Ինձ պիտի բռնեն, իսկ դուք ամենքդ էլ կթողնէք ինձ և կփախչէք»: Աշակերտներն ամենքն էլ միաբերան ասացին. «Աւելի շուտով կմեռնենք՝ քան թէ քեզ կթողնենք և կփախչենք»:

Չիթենեաց լեռան կողքին մի պարտէզ կար՝ Գեթսեմանի անունով: Յիսուս այստեղ եկաւ և ասաց իւր աշակերտներին. «Նստեցէք այստեղ. աղօթեցէք. արթուն կացէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք», իսկ ինքը մի փոքր առաջ գնաց. երեսի վրայ ընկաւ և այսպէս էր աղօթում. «Հայր, եթէ կարելի է, այս նեղութիւնը (բաժակը) Հեռացրու ինձանից, բայց ոչ թէ այնպէս, ինչպէս ես եմ ցանկանում, այլ ինչպէս դու»: Յիսուս աղօթքից դարձաւ և տեսաւ, որ աշակերտները քնել են և նորից ասաց. «Արթուն կացէք և աղօթեցէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք»: Այս ասաց և դարձեալ գնաց աղօթելու և նոյն խօսքերն էր կրկնում և

օգնութիւն խնդրում հօրից: Յիսուս դարձաւ և աշակերտներին էլի քնած գոտւ ու ասաց. «Քանի քնէք, հասաւ ժամը, երբ Յուզան ինձ պիտի մատնէ. վեր կացէք գնանք, ահա գալիս է նա»:

§ 12.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Սրանից յետոյ՝ Յուզան բազմաթիւ զինուորներով ներս մտաւ պարաէզ՝ սրերով, ջահերով և լապտերներով: Եկողները Յիսուսին չէին ճանաչում: Յուզան նշան էր տուել, թէ ումը որ համբուրեմ, նա է, նրան բռնեցէք»: Մատնիչը մօտեցաւ Յիսուսին, համբուրեց և ասաց. «Քարե վարդապետ»: Յիսուս պատասխանեց. «Յուզա, համբուրելով ես մատնում ինձ»: Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին, բռնեցին և կապեցին, իսկ աշակերտները թողին և փախան:

§ 13.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Թ Ա Ն Ա Ն Ա Յ Ա Պ Ե Տ Ի Ա Ռ Ա Ջ

Յիսուսին կապած տարան քահանայապետ-

տի մօտ, ուր ժողոված էին Քրիստոսի թշնամիները, որ Յիսուսի համար մահու պատիժ նշանակեն: Քրիստոս ի հարկէ արդար էր, նա Աստուած էր. բացի լուսութիւնից ոչ մէկին վատութիւն չէր արել, բայց նրա թշնամիներն ուզում էին, որ մեղաւոր դուրս բերեն, որպէս զի կարողանան սպանել, դրա համար պատրաստեցին սուտ վկաներ, որոնք հաստատում էին, որպէս թէ Յիսուս Աստուծուն հայհոյել է, ժողովրդին խաբում է և թագաւորի ընդէմ բաներ է խօսում: Հրէաների օրէնքով, եթէ ապացուցանէին, որ մինը Աստուծուն հայհոյել է, այնպիսի մարդը մահու պատիժ էր ստանում: Այստեղ թքեցին Յիսուսի երեսին. բռնցքով ծեծեցին. ծաղրեցին և մինչև լուսանալը չարչարեցին:

§ 14.

Ո Ւ Դ Ա Յ Ի Մ Ա Ն Ը

Յուզան երբ տեսաւ, որ իւր մատնութիւնով Յիսուսի համար մահու պատիժ նշանակեցին, զոջաց. խիղճը տանջեց իրան. վեր առաւ երեսուն արծաթը. լետ տուաւ քահանայապետներին և ասաց. «Ես մեղք գործեցի,

անմեղ արիւն մատնեցի»։ Նրանք էլ պատասխանեցին, թէ մեղ ինչ, գնւ գիտես, ինչ ուզում ես արա»։ Այն ժամանակ Յուզան փողը գէն ձգեց, և գնաց խեղդուեց, որովհետև քանի լիշում էր Յիսուսի արած լաւութիւնները և իւր վատութիւնը, չգիտէր, թէ ինչ անէր, քուն չուներ, դադար չուներ։

§ 15.

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱԹԱՋ

Հինգշաբթուայ գիշերն էր, որ Հրէաները Յիսուսի համար մահուան վճիռ նշանակեցին, իսկ լուսարացին՝ ուրբաթ առաւօտեան՝ կապած վեր առան, տարան Պիղատոս դատաւորի մօտ, որպէս զի իրանց վճիռը հաստատէ, որովհետև Հրէաները իրաւունք չունէին մահու վճիռ տալու—երկրի մէջ ամենից մեծ դատաւորը Պիղատոսն էր։

Պիղատոսը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ դանդաղ ունիք այս մարդու գէմ»։ Նրանք պատասխանեցին. «Սա ժողովրդին մօլորեցնում է, արդելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»։ Այս որ լսեց Պիղատոսը՝ Յիսուսին ներս տարաւ սենեակը,

քննեց և տեսաւ. որ բոլորն էլ սուտ է—նախանձում են, որ Յիսուս իրանցից լաւ է քարոզում և իրանց սխալները բռնում է ու ժողովրդին ցոյց է տալիս։ Պիղատոսը դուրս բերաւ Յիսուսին և յայտնեց ժողովրդին, որ ինքը ոչինչ յանցանք չէ գտնում նրա մէջ։

Քահանայապետները և ժողովուրդը սկսեցին աղաղակել և ասել. «Եթէ դու մեր վճիռը չես հաստատի, մենք կայսեր դանդաղ կտանք»։ Պիղատոսը վախեցաւ այս բանից—մէկ որ կայսրից վախենում էր և մէկ էլ չէր ուզում մի մարդու համար երկրի մեծամեծ մարդկանց նեղացնել։ Աւտի վեր առաւ ջուր, ձեռները լուաց և ասաց. «Ես Յիսուսին մեղաւոր չեմ գտնում. նրա արեան մէջ իմ ձեռը չեմ թաթախի. դուք գիտէք, տարէք, և խաչեցէք»։ Այս բանի վրայ ժողովուրդը սկսեց միաբերան աղաղակել և ասել. «Թող դրա արիւնը մեր և մեր որդւոց զլիին լինի»։

ՀԱՐԱԿԱՆ ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ

Պ գիշերին յորում մատնիւր Փրկիչն մեր ի մահ խաչին, ել ՚ի լեառն Չիթենեաց՝ աղօթելով զայս ասէր. Հայր, անցո յինէն զրաժակս։

Այն գիշեր, երբ մեր Փրկիչը պիտի մատնուէր խաչի վրայ մեռնելու, Ձիթենեաց լեառը բարձրացաւ և աղօթելով այս էր ասում. «Հայր, հեռացրու ինձանից այս բաժակը (նեղութիւնը)»:

Իսկ անօրէն աշակերտին թողեալ զգուլթ սիրոյ նորա՝ փութայր առ քահանայս եւ ասէր. ինձ զինչ կամիք տալ, զի մատնեցից զվարդապետն:

Իսկ անօրէն աշակերտը մոռանալով Յիսուսի սէրն ու գուլթը, շտապում էր քահանայպետի մօտ և ասում. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ վարդապետին (Յիսուսին) ձեր ձեռք մատնեմ»:

Ժողովեալ ճրէկցն՝ կշռեցին արծաթ քազում: Առեալ տարան առ Պիղատոս, ասեն. 'ի խաչ հան, ի խաչ, զի հայհոյիչ է օրինաց:

ճրէաները հաւաքուեցան, շատ արծաթ կշռեցին, տարան Պիղատոսի մօտ և ասացին. «Խաչիր, խաչիր դրան, որովհետև հայհոյում է (չէ հաւանում) մեր օրէնքները»:

§ 16.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Խ Ա Չ Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Երբ Յիսուսին խաչելու հրամանն առան հրէաները, ուրբաթ առաւօտ զինուորները վեր առան Յիսուսին և տարան, որ խաչեն: Յիսուս

ինքն էր տանում իւր խաչափայտը. նա շատ էր յոգնել, որովհետև ամբողջ հինգշաբթի գիշեր չէր քնել, ուստի ճանապարհին վայր ընկաւ խաչի տակ:

Երուսաղէմի մէջ մի բլուր կար՝ անունը Գողգոթա, որոշեցին, որ Յիսուսին այնտեղ խաչեն:

Երբ Գողգոթա հասան, Յիսուսին խաչեցին — նրա ձեռները և ոտները փայտի վրայ մեխեցին: Խաչի վերևում մի տախտակ կպցրին, որի վրայ Պիղատոսը գրել էր տուել Յիսուսի յանցանքը, որ ամենքը կարգան և իմանան, թէ ինչու են պատժում Յիսուսին: Տախտակի վրայ գրած էր—«Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ն ա զ Ո Վ Ե Ե Ի Թ ա զ ա լ ո Ր Հ ր է Ի ց»:

Թէև թշնամիները նախանձից խաչել տուին, բայց Յիսուս էլի աղօթում էր նրանց համար և խնդրում էր հայր Աստուծուն, որ ներէ նրանց: Զինուորները և հրէաները ծաղրում էին Յիսուսին և ասում էին. «Եթէ դու Աստուած ես, եթէ դու հրէաների թագաւորն ես, ինչու չես ազատում քեզ»:

Յիսուսի խաչի մօտ էին կանգնած իւր մայրը և իւր աշակերտ Յովհաննէսը: Յիսուս ցաւում էր մօր վրայ, ուստի Յովհաննէսին յանձնեց, որ պահէ, պահպանէ իւր մօրը: Այն

օրից սկսած՝ Մարիամ Աստուածածինը Յովհաննիսի մօտն էր:

Փամբ տանն երկուսին երկրի վրայ խաւար իջաւ: Փամբ երեքին՝ ճաշից յետոյ Յիսուս ասաց. «Գարաւի եմ»: Զինուորներէց մինը խղճաց նրան, սպունգը քացախի մէջ թաթախեց և Յիսուսի շրթունքին մօտեցրեց, որ ճաշակէ և ցաւը մեղմէ, որովհետև այդ խմելիքը փոքր ինչ թմբեցնում է:

Մրանից յետոյ՝ Յիսուս բարձր ձայնով ասաց. «Հայր, Հոգիս քեզ եմ յանձնում»: Այս ասաց, գլուխը խոնարհեց և Հոգին աւանդեց:

Այդ միջոցին երկիրը շարժուեց, ժայռերը պատառուեցան և շատ զերեզմաններից արգար մարդիկ յարութիւն առան: Այս որ տեսան, ամենքը լաց էին լինում և ասում էին, ուղիղ որ Յիսուս արգար էր և Աստուծու որդի, մենք նրան իզուր խաչեցինք:

Ե Ր Գ Խ Ա Չ Ե Լ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Խաչի քո Բրիստոս երկիրազանեմք եւ զսուրբ խաչելութիւնդ քո մեծացուցանեմք. եւ զսուրբ թաղումդ քո փառատորեմք:

Քրիստոս, քո խաչին երկրպագութիւն ենք տալիս և քո սուրբ խաչելութիւնը մեծացնում ենք:

(յարգում ենք), իսկ քո սուրբ թաղումը փառաւորում ենք:

Նկայք հաւատացեալք, երկրպագեսցուք Բրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, վասն զի եկն ի ծեռն խաչին իւրոյ շնորհեաց զպարգեսաւշխարհի:

Նկէք, ով հաւատացեալներ, երկրպագութիւն տանք մեր Քրիստոս Աստուծուն, որովհետև նա եկաւ և իւր խաչովն աշխարհիս պարգևներ շնորհեց:

Սուրբ Աստուած, սուրբ եւ հզօր, սուրբ եւ անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա մեզ:

Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր (Աստուած), սուրբ և անմահ (Աստուած), դու որ մեզ համար խաչուեցիր, ողորմիր մեզ:

Փառք սուրբ թաչիդ, ալէլուիա. խաչելութեանդ, ալէլուիա, սրբոյ թաղմանդ, ալէլուիա:

Փառք քո սուրբ խաչին, ալէլուիա, (օրհնեցէք Աստուծուն), փառք խաչելութեանդ, ալէլուիա, փառք սուրբ թաղմանդ, ալէլուիա:

Նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց եւ ետուր ուրախութիւն սրտից մերոց:

Քո երեսի լոյսը փայլեց մեզ վրայ (շնորհ տուիր մեզ) և մեր սիրտն ուրախացրիր:

Պ աղոյ, ցորենոյ, զինոյ և ձիթոյ
խրեանց յցուցեր զնոսա:

Ինչպէս ցորենի, զինու և ձիթոյ առատութեան
ժամանակը (տարիները):

§ 17.

Թ Ա Ղ Ո Ւ Մ Ն

Արբաթ երեկոյեան դէմն էր. միւս օրը՝ շաբաթ հրէաների Զատիկն էր—եթէ Յիսուսին խաչի վրայ տեսնէին, հանգիստ սրտով հաց չէին ուտի, ուտի գնացին Պիղատոսի մօտ և իրնդրեցին, որ իրաւունք տայ մարմինը խաչի վրայից վերցնելու: Պիղատոսը երբ իմացաւ, որ Յիսուս արդէն մեռել է, իրաւունք տուաւ:

Զինուորներից մինը կամեցաւ ճիշտ իմանալ Յիսուսի մահը, դրա համար զեղարդով կողը ծակեց, որտեղից արիւն և ջուր բղխեց: Սրանից չետոյ Յովսէփ անունով մի իշխան մարդ, որ ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց որ Յիսուսի մարմինն իրան տան: Պիղատոսը տուաւ սրան Յիսուսի մարմինը: Մի ուրիշ աշակերտ էլ՝ Նիկոդիմոս

անունով, եկաւ և բերաւ անուշահոտ բաներ: Սրանցով օծեցին Յիսուսի մարմինը և կտաւով պատեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր:

Այնտեղ՝ ուր Յիսուսին թաղեցին, մի պարտեզ կար, պարտիզումն էլ մի նոր փորած գերեզման: Ահա այստեղ դրին Յիսուսի մարմինը և մի մեծ քար էլ գլորեցին դրանն ու գնացին:

§ 18.

Յ Ի Մ Ո Ւ Ս Ի Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Չաբաթ օրը հրէաները ոչ մի բանի ձեռք չեն տալիս, սրա համար էլ, երբ շաբաթ օրն անցաւ, կիւրակէ առաւօտը վաղ, դեռ արևը չծագած, Յիսուսին հետևող կանայքը—Մարիամ Մակթաղենացին և ուրիշները, զանազան տեսակ անուշահոտ խնկեր պատրաստեցին և եկան, որ Քրիստոսի մարմինն օծեն:

Կանայքը ճանապարհին ասում էին միմեանց. «Ով կգլորէ մեզ համար զերեզմանի բերնի մեծ քարը»: Բայց երբ մօտեցան, տեսան որ քարը դէն էր ձգած զերեզմանի բերանից: Կանանցից մինը վազեց աշակերտների մօտ իմաց տալու այս բանը, իսկ միւս երկուսը գե-

րեզմանը մտան և տեսան, որ մի երիտասարդ հրեշտակ նստած է գերեզմանի աջ կողմում՝ սպիտակ շորերով: Կանայք վախեցան: Հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, գիտեմ, որ դուք խաչուած Յիսուսին էք որոնում: Ինչո՞ւ էք կենդանին մեռելների մէջ փնտռում: Նա այտեղ չէ, յարութիւն առաւ: Գնացէք, ասացէք նրա աշակերտներին, որ Յիսուս իրանցից առաջ կգայ Գալիլիա, դուք այնտեղ կգտնէք նրան, ինչպէս որ ինքն առաջուց ասել էր»:

ՉԱՐԱԿԱՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ

*Յարեաւ / Բրիստոս ի մեռելոյ, ալէլուիա,
Եկայք ժողովուրդ, երգեսցէք տեսուն, ալէլուիա:*

Քրիստոս ի մեռելոց չարութիւն առաւ, ալէլուիա, եկէք ժողովուրդ, տիրոջ համար երգ ասացէք, ալէլուիա:

*Յարուցելոյն ի մեռելոց, ալէլուիա,
Որ զաշխարհս լուսատրեաց, ալէլուիա:*

Ի մեռելոց չարութիւն առնողին, ալէլուիա, Օրհնենք այն Աստուածը. որ լուսաւորեց մեր աշխարհը:

Խաչի քո Բրիստոս երկրպագանեմք եւ

*զսուրբ թաղումդ քո մեծացուցանեմք, եւ
զսուրբ յարութիւնդ քո փառատրեմք...*

*Փառք սուրբ խաչիդ, ալէլուիա,
Սրբոյ թաղմանդ, ալէլուիա,
Սուրբ յարութեանդ, ալէլուիա:*

*Բրիստոս յարեալ ի մեռելոց. մահուամբ
զմահ կոխեաց եւ յարութեամբն իւրով մեզ
զկեանս պարգևեաց, նմն փառք յաւիտեանս
ամէն:*

Քրիստոս ի մեռելոց չարութիւն առաւ. (իւր) մահով չաղթեց մահուան, իսկ չարութիւնով մեզ կեանք պարգևեց. նրան փառք լինի յաւիտեանս. ամէն:

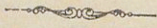
Փառք քեզ տէր Աստուած մեր:

Փառք քեզ, մեր տէր Աստուած:

*Հայր մեր, որ յերկինս եւ սուրբ եղիցի
անուն քո. եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին
կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի. զճաց
մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր. եւ թող
մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք
մերոց պարտապանաց եւ մի տանիք զմեզ*

ի փորձութիւն, այլ փրկեա զմեզ և չարէ.
զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք
յաւիտեանս. ամէն:

Մեր հացը, որ երկնքումն ես. քո անունը սուրբ
լինի. քո թագաւորութիւնը գաչ. քո կամքը լինի
ինչպէս երկնքումը, նոյնպէս էլ երկրի վրայ. մեր
ամենօրեայ հացը տո՛ւր մեզ այսօր. մեր պարտքը
թո՛ղ մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաննե-
րին ենք թողնում. մի ձգիր մեզ փորձանքի մէջ,
այլ չարիցն աչատիր, որովհետեւ թագաւորութիւնը,
զօրութիւնը և փառքը քոնն է յաւիտեանս, ամեն:

2013

« Ազգային գրադարան

NL0211804

Իմ աշխատութիւններն ստանալ ցանկացողները կարող են դիմել՝ 1) Тифлисъ: армянскому священни. Сааку Саакянцъ, 2) Կենդրոնական գրափաճառանոց:

	Ան- կազմ		Կազ- մած	
	Ռ.	Կ.	Ռ.	Կ.
Ս Տ Ո Ր Ի Ն Ջ Բ Ջ Ա Ն				
ՈՒՍՈՒՑՉԱՑ ՀԱՄԱՐ				
1. Դասագիրք կրօնի հին-ուխտ . . .	1	75	1	95
2. Դասագիրք կրօնի նոր-ուխտ մ. I	1	—	1	20
3. Դասագիրք կրօնի նոր-ուխտ ժամն II. տետր. Ա.	—	35	—	55
4. Դաս գիրք կրօնի նոր-ուխտ ժամն II. տետր. Բ. Գ.	—	70	—	90
5. Մի քանի խօսք հայ կրօնուսույցնե- րին	—	10	—	22
ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՀԱՄԱՐ				
6. Սրբազան պատմութիւն հին-ուխտ Ք. տիպ V. տարի	—	40	—	52
7. Սրբազան պատմութիւն նոր-ուխտ Ք. տիպ IV. տարի	—	40	—	52
8. Դասատետր կրօնի Ք. տիպ III. տարի	—	30	—	42
9. Դասատետր կրօնի Ք. տիպ II. տարի	—	20	—	32
10. Դասատետր կրօնի ա. տիպ I. տարի	—	15	—	27

Ճանապարհածախսը ինձ վրայ չէ:
Ինձ դիմողները կտանան 20% դիջոււմն: